

Universitat
de les Illes Balears

#CiènciaInclusiva

Curs

Ciència inclusiva a Balears

Cap a una divulgació
científica accessible
per a tothom

Del 21 al 25 de novembre de 2022

Curs de 30 hores obert a tothom, amb el qual
podràs obtenir un **certificat d'aprofitament**

En línia (del 21 al 23) i **presencial** (el 24 i 25)

Idioma: **castellà**

**Activitat
de franc**

www.uib.cat

INFORMA-TE'N

Unitat de Divulgació
i Cultura Científica

CSIC
CONSEJO BALEAR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

REPRESENTACIÓN EN
ILLES BALEARS

COMPROMESA
AMB L'AGENDA 2030

#SomUIB

Ciència inclusiva a les Illes Balears

Cap a una divulgació científica accessible per a tothom

ÍNDEX

1. SOBRE EL CURS	1
2. PROFESSORAT	2
3. CONTINGUT	3
4. CALENDARI DE CLASSES	11

1. SOBRE EL CURS

Introducció

De vegades, les organitzacions i institucions relacionades amb la ciència celebren activitats de divulgació científica per al públic general amb l'objectiu de fer arribar el coneixement que es genera en aquests centres a la societat, per fer-la particip dels darrers avenços científics, i intentar que la ciència sigui més propera, comprensible i accessible. Però, realment, estam arribant a tota la societat? Les persones de les comunitats que ens envolten són molt diverses i és un dret fonamental que totes participin de les activitats culturals científiques (article 27 de l'ONU: «Dret a la vida cultural, artística i científica»).

Amb aquest curs, l'alumnat aprendrà a aplicar l'enfocament de la inclusió en activitats i esdeveniments de cultura científica. A través del professorat, procedent de diverses universitats d'Espanya i de centres de recerca científica, coneixerà eines, experiències i projectes accessibles que li serviran per planificar activitats de divulgació científica.

Objectius

- Fomentar una ciència més inclusiva.
- Formar les persones en la comunicació inclusiva de la ciència.
- Conèixer les necessitats de les persones de col·lectius diversos, normalment excloses de la divulgació científica.
- Donar eines i coneixement per fer una ciència més accessible.

- Organitzar una primera trobada entre col·lectius i personal d'investigació per crear una xarxa de contactes al voltant de la ciència inclusiva a les Balears.

Dates: Del 21 al 25 de novembre

- Del 21 al 23 de novembre: sessions teòriques
- Dies 24 i 25 de novembre: sessions pràctiques (presencials o en línia) a Sa Riera

Durada: 30 hores, aproximadament

Modalitat: En línia i presencial

Les classes en línia seran del 21 al 23 de novembre, i es duran a terme les sessions de teoria.

Per altra banda, els dies 24 i 25 de novembre es faran tallers, xerrades i la primera trobada entre diversos col·lectius de Mallorca i les persones participants del curs.

Important: Si hom no pot assistir a les classes presencials, podrà seguir-les en línia. A més, les classes s'enregistraran i estaran disponibles a la plataforma durant dos mesos.

Titulació: Certificat d'aprofitament

Adreçat a: Qualsevol persona interessada en la divulgació i la cultura científica

Avaluació: Per obtenir el certificat cal una assistència amb aprofitament al 80 per cent de les classes

Llengua: Castellà

Matrícula:

Curs gratuït

Matrícula del 3 al 17 de novembre.

Ho organitzen:

Universitat de les Illes Balears (UIB)

Representació del CSIC a les Illes Balears

2. PROFESSORAT

- Enrique Pérez Montero, de l'Institut d'Astrofísica d'Andalusia (CSIC).
- Míriam Cubas Morera, de la Universitat d'Alcalá.
- Primitiva Bueno Ramírez, de la Universitat d'Alcalá.
- Miguel Gómez-Heras, de la Universitat Autònoma de Madrid.
- Diego Ortega Alonso, de la Universitat de Jaén.
- Marta Fernández, del Museu Nacional de Ciències Naturals.
- Azucena López, del Museu Nacional de Ciències Naturals.
- Rocío de Iriarte, del Museu Nacional de Ciències Naturals.
- Juan F. Gibaja, de l'Escola Espanyola d'Història i Arqueologia a Roma (CSIC).
- Alejandra García Frank, de la Universitat Complutense de Madrid.
- José M. González, de l'Institut de Carboquímica (CSIC).
- Vanessa Guzmán, d'Educació de la Generalitat de Catalunya i assessora del projecte Integra-Ciencia del CSIC.
- Gerard Remolins, arqueòleg de l'empresa ReGiraRocs (Recerca, Conservació i Difusió del Patrimoni Cultural i Natural dels Pirineus) i doctorant en Arqueologia espacial i Geoestadística.
- Millán Mozota, responsable de formació de la Unitat de Biotecnologia del Laboratori Agroalimentari de Santander, del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.
- Francisco Martínez Sevilla, de la Universitat d'Alcalá.
- Unai Cereijo, del Centre de Recerca en Agrigenòmica (CSIC-IRTA-UAB-UB).
- Francesca Iuculano, de l'Asociación Noctiluca.
- Esperança Bosch Fiol, de la Universitat de les Illes Balears (UIB).

3. CONTINGUT

Sessions en línia

- **Experiencias de accesibilidad en divulgación del patrimonio geológico y termal.** Impartida per Miguel Gómez-Heras, president de Ciencia sin Barreras i professor de la Universitat Autònoma de Madrid.

En aquesta classe s'explicarà com es poden aplicar els principis de disseny universal d'aprenentatge en experiències de divulgació del patrimoni geològic. Es posarà especial èmfasi en les experiències d'accessibilitat al patrimoni termal al voltant de la *Via Francigena* a la Toscana, dutes a terme dins el projecte europeu rurAllure.

- **¿Cómo se pueden utilizar las propiedades de los materiales geológicos para llegar a todo el público?** Impartida per Alejandra García Frank, vicedegana de Grau, Estudants i Divulgació de la Universitat Complutense de Madrid i professora doctora.

La geologia és una disciplina molt adequada per fer activitats divulgatives per a tot tipus de públic. Aquesta sessió teòrica incidirà en com es pot desenvolupar una activitat inclusiva sobre aquesta temàtica que sigui aplicable en diferents contextos educatius i vagi adreçada a públic divers. L'ús de diversos tallers complementaris permet explicar els tipus de materials geològics en diversos contextos temporals. Sota el prisma del disseny universal per a l'aprenentatge (DUA) s'han fet adaptacions didàctiques i s'han implementat materials per facilitar la comprensió de la importància de la geologia en la investigació capdavantera i en el dia a dia. Les accions basades en el DUA són perfectes per desenvolupar vies de treball transversals entre disciplines científiques diverses i estan perfectament integrades dins l'objectiu de desenvolupament sostenible 4 (ODS4) de l'Agenda 2030.

- **Comunicación científica para lograr la plena inclusión: Ciencia, arte y discapacidad intelectual.** Impartida per Diego Ortega Alonso, director de PDCIENCIA i professor de la Universitat de Jaén.

La interacció de científics i divulgadors amb persones pertanyents als col·lectius més desfavorits permet una transferència del coneixement més democràtica i inclusiva, que no només permet arribar a un públic habitualment allunyat de la divulgació científica, sinó, a més a més, a un espectre més gran de la societat. Per tant, és necessari que la comunicació social de la ciència sigui el més entenedora i comprensible possible per a tots els públics, amb independència de les seves capacitats.

La capacitat professional de les persones amb discapacitat mitjançant la seva implicació en els processos de creació de continguts divulgatius, artístics, audiovisuals i digitals i la seva incorporació als processos de creació d'accions de divulgació inclusiva mitjançant la col·laboració entre persones amb diferents capacitats que inclouen professionals de l'àmbit científic comporten un empoderament d'aquestes persones, i això fa que siguin més importants les capacitats de què disposen que no la discapacitat que tenen.

En aquesta classe, coneixerem alguns aspectes de la comunicació científica inclusiva que es fa des d'aquests àmbits i que pot ser aplicable a qualsevol àmbit de la divulgació.

- **La experiencia de Astroaccesible para hacer divulgación inclusiva de la astronomía.** Impartida per Enrique Pérez Montero, investigador científic de l'Institut d'Astrofísica d'Andalusia (CSIC).

Astroaccesible és un projecte de divulgació de la ciència que té com a finalitat acostar l'astronomia a les persones amb ceguesa i amb

discapacitat visual, i compartim les metodologies i estratègies apreses en aquest procés en els darrers 8 anys per promoure un ensenyament de la ciència que sigui universal. La nostra experiència amb l'ús de descripcions completes, materials tàctils, sonificacions i altres recursos ha demostrat que l'aplicació en tots els col·lectius millora clarament l'aprenentatge, la motivació i l'interès per part de tots els públics, així que repassarem totes les estratègies utilitzades i l'impacte que han tingut en les activitats dutes a terme per aquest projecte en els darrers anys.

- **Prehistoria con las manos para todos: Taller didáctico sobre útiles de piedra y pinturas rupestres.** Impartida per Francisco Martínez Sevilla, investigador i professor de la Universitat d'Alcalá.

La classe se centra en com es pot fer un taller didàctic accessible per a tots els públics, des d'infants fins a gent gran, per acostar el mode de vida de les societats de la prehistòria. El contingut s'estructura en dos vessants: d'una banda, la part teòrica, en la qual s'inclourà la definició de l'arqueologia experimental en els vessants de recerca i divulgació; i, d'altra banda, la part pràctica, en la qual es mostraran els materials necessaris per fer un taller actiu i participatiu d'estrils de pedra i pintures rupestres. L'alumne adquirirà els coneixements i les eines necessàries per difondre la vida domèstica de les poblacions de la prehistòria de manera amena, accessible i participativa.

- **Desarrollo y uso de herramientas didácticas para una divulgación científica universal.** Impartida per Gerard Remolins, arqueòleg de l'empresa ReGiraRocs (Recerca, Conservació i Difusió del Patrimoni Cultural i Natural dels Pirineus) i doctorant en Arqueologia espacial i Geoestadística.

Presentació d'una metodologia i d'elements d'innovació i reflexió sorgits amb el procés de desenvolupament de noves eines didàctiques per a una divulgació científica universal, sense barreres i inclusiva, però amb una atenció especial per als col·lectius que tenen més dificultat per accedir al coneixement.

- **INLUCIENCIA.** Impartida per José Miguel González, científic titular de l'Institut de Carboquímica (CSIC).

Projecte de divulgació científica i innovació educativa que té com a meta convertir-se en una eina eficaç per ajudar a reduir el fracàs i l'abandonament escolar, així com per combatre la manca de motivació d'alumnes adolescents per matèries científiques. El projecte ha estat dissenyat per un grup multidisciplinari de professionals d'edats i de formacions molt variades. El principal repte d'INLUCIENCIA s'ha basat en avaluar si un col·lectiu adolescent (centrat en l'edat crítica dels 14 als 16 anys) es podria veure positivament motivat, en els àmbits acadèmic i

personal, després de participar activament en activitats programades de contingut científic divulgatiu i experimental. El fracàs escolar pot tenir com a motiu circumstàncies tan alienes al model educatiu com el desarrelament, les dificultats lingüístiques, els problemes familiars o l'assetjament escolar; per això, s'actua amb grups heterogenis d'estudiants de diversos col·lectius socials. Com a element diferencial respecte d'altres iniciatives similars, INCLUCIENCIA ha apostat per la implicació activa de l'alumnat i la relació directa entre les possibles sortides i metes professionals amb les activitats didàctiques realitzades, per tal de despertar vocacions i passions, i que els joves facin servir aquest estímul per sobreposar-se a les adversitats que els allunyen de l'èxit acadèmic i decideixin continuar els estudis. La metodologia emprada a INCLUCIENCIA consta d'activitats interactives, en les quals s'estimula la curiositat de l'alumnat per diferents branques científiques; s'utilitza, en la major part dels casos, el recurs de la ludificació, que fa divertit alhora que rigorós tant el concepte científic que es vol transmetre com totes aquelles sortides professionals que se'n deriven. INCLUCIENCIA compta amb un mètode propi de mesurament de l'impacte.

- **Memeando la ciencia, o cómo el meme puede ser una potente herramienta de divulgación científica.** Impartida per José Miguel González, científic titular de l'Institut de Carboquímica (CSIC).

De fet, potser és la passa més important. Tendim a observar tot el que ens envolta, però... realment, prestam atenció als detalls? Observar bé és la clau per resoldre un experiment o un crim. Ja se sap que una imatge val més que mil paraules i, per això, en aquest taller es presentarà el popular concepte visual del mem com a eina per saber observar, assimilar coneixements científics i divulgar-los. A través dels mems més científicament (in)correctes es farà un repàs de com podem presentar conceptes de ciència d'una manera divertida, però rigorosa, i de com podem aprendre coses només amb una ullada. La ciència en mems és divertida... I ho saps!

- **Democratizar la ciencia, un derecho, una obligación.** Impartida per Juan F. Gibaja, investigador de l'Escola Espanyola d'Història i Arqueologia a Roma (CSIC).

A la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (2006) s'apunta que totes les persones tenen dret a l'educació i a gaudir de la cultura. Des de l'arqueologia, d'on venim nosaltres, són molts els titulars d'articles que parlen d'«arqueologia pública», «arqueologia comunitària» o «democratització de la comunicació arqueològica», entre d'altres. Aquestes belles paraules són només això: paraules, ja que la realitat és una altra. Són molt pocs els programes de divulgació científica en què hi ha una preocupació per construir activitats inclusives i pensades per a diferents

tipus de col·lectius, que, per una raó o una altra, no participen en aquestes activitats. Tot i que les institucions polítiques, socials i culturals haurien de treballar per garantir el dret a la ciència i evitar aquesta exclusió, tots podem posar el nostre gra d'arena i lluitar diàriament per canviar aquesta situació.

- **¿Cómo se hace accesible un museo de ciencias? El caso del MNCN.**

Impartida per Marta Fernández Lara i Rocío de Iriarte Rodríguez, de la Vicedirecció de Comunicació i Cultura Científica del Museu Nacional de Ciències Naturals.

L'accés a la ciència i al patrimoni en igualtat de condicions és un dret de tothom. Al Museu Nacional de Ciències Naturals (MNCN-CSIC) treballam per fer les nostres instal·lacions, exposicions i activitats cada vegada més accessibles. El nostre públic és divers i com més va més ampli, i inclou persones amb discapacitat cognitiva, sensorial i/o motora, persones amb malaltia d'Alzheimer, persones refugiades, i persones amb trastorns de l'espectre de l'autisme (TEA), entre d'altres. A més, tenim molt present la comunicació en diferents formats per donar veu als nostres projectes. En aquesta xerrada, mostrarem algunes claus per fer que una institució científica i cultural sigui accessible, des de la nostra experiència.

- **Herramientas y acciones divulgativas desarrolladas para y con personas con discapacidad intelectual.** Impartida per Millán Mozota, responsable de formació de la Unitat de Biotecnologia del Laboratori Agroalimentari de Santander, del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

En aquesta sessió exposarem les nostres experiències divulgatives dels àmbits de l'arqueologia i la prehistòria, que duem a terme en col·laboració estreta amb diversos col·lectius de persones amb discapacitat intel·lectual. Presentarem alguns aspectes bàsics de la planificació, execució i avaluació de les activitats esmentades, que han estat molt nombroses i han abastat un ventall ampli de tipologies: xerrades i tallers interactius, enregistrament d'un curt d'humor divulgatiu, realització i intercanvi de formats audiovisuals breus (vídeos), tallers de cuina i alimentació, visites a museus, participació en treballs en jaciments arqueològics i excavacions arqueològiques simulades. Els grups que van participar a les activitats pertanyen a diverses associacions i fundacions com el Taller Sant Jordi de Ciutat Vella (Barcelona), el grup cooperatiu TEB, Down Catalunya i la fundació Valentia d'Osca.

- **Divulgando conCiencia el conocimiento del pasado.** Per Míriam Cubas, professora i investigadora de la Universitat d'Alcalá.

En els darrers anys, transmetre el coneixement s'ha convertit en una de les principals activitats dels investigadors. La nostra feina implica no només generar un coneixement en la nostra disciplina sinó també desenvolupar la

capacitat de transmetre'l i fer-lo comprensible per a sectors diversos de la societat. En aquest sentit, s'han estès els festivals, monòlegs i mems de ciència com a mitjà per transmetre els nous descobriments científics. En aquesta xerrada ens centrarem en les possibilitats i les limitacions que ofereixen aquests nous canals de transmissió del coneixement.

- **Conocer ciencia, compartir cohesión social. El pasado y su divulgación científica accesible.** Impartida per Primitiva Bueno Ramírez, catedràtica de la Universitat d'Alcalá.

D'una banda, aquesta aportació parteix dels avantatges de l'arqueologia, com a ciència multidisciplinària, per oferir eines de divulgació científica. D'altra banda, les documentacions arqueològiques permeten valorar casos de solidaritat, col·laboració i cura. Aquestes referències són una bona base per a una lectura de les societats del passat en què la cohesió social i els mecanismes col·laboratius són part intrínseca del nostre èxit reproductiu.

- **Divulgamos con colectivos olvidados, ¿por dónde empezamos?** Impartida per Vanessa Guzmán, assessora psicopedagògica al projecte Integra-Ciencia (CSIC).

A partir de preguntar-nos què entenem per col·lectius oblidats, analitzarem els aspectes que corresponen a la manera com hem d'abordar aquesta divulgació. Serà una sessió pràctica/teòrica que ens farà reflexionar sobre la nostra manera de transmetre i d'acompanyar els diversos col·lectius que podem trobar-nos al nostre dia a dia. També parlarem sobre recursos, tècniques i adaptacions possibles per poder arribar al màxim de persones. Aconseguirem, així, minimitzar al màxim les barreres d'aprenentatge, i veurem les oportunitats infinites que ens ofereix divulgar per a aquests col·lectius.

Sessions presencials

- **Explorando el cielo nocturno de forma multisensorial.** Impartida per Enrique Pérez Montero, investigador científic de l'Institut d'Astrofísica d'Andalusia (CSIC).

Mitjançant material tàctil i sonificacions farem una visita guiada per les principals constel·lacions, estrelles i objectes de cel profund que es poden veure a simple vista i amb ajuda d'un telescopi al cel nocturn de primavera i estiu de l'hemisferi nord. Comprovarem com l'ús de recursos sensorials que complementen el de la vista no només fa que aquesta activitat sigui plenament inclusiva, sinó que ajuda a reforçar molt més tot allò après per part del públic que no té cap mena de discapacitat.

- **Ciencia inclusiva y divulgación de la cultura oceánica para los y las jóvenes del sistema de protección de menores en Mallorca.** Impartida per Francesca Ioculano, doctora en Canvi Global, biòloga marina i cofundadora de l'Asociación Noctiluca.

El projecte "AS DE GUIA" s'ha dirigit a apropar la ciència i la mar als joves que resideixen a les llars tutelades de Mallorca. Aquests menors segueixen l'escolarització normal, en què la ciència és present. Tanmateix, sovint, es tracta de joves amb necessitats educatives especials, alguns amb casos d'absentisme escolar, per la qual cosa cal utilitzar un mètode més motivador, participatiu i inclusiu. És un col·lectiu infantojuvenil sense referents familiars positius, amb problemes afectius i conductuals importants, que es manifesten en desestructuració d'horaris, fugides, manca de normes i límits, etc. Creiem que el mètode científic els pot ajudar en la recerca de respostes a les seves necessitats i demandes, a acceptar normes lògiques i respectar-les amb convicció. Afavorim la feina conjunta en equip, i incentivem una dinàmica relacional que potenciï la participació activa, la cohesió de grup i l'obertura cap a noves relacions socials amb persones de fora dels seus cercles. Aquest canvi repercuteix en la seva vida diària a les llars de referència i en la seva vida personal, ja que també guanyen habilitats de relació i comunicació.

El projecte ha integrat formació per a educadors i joves, l'aplicació d'un protocol de recollida de mostres marines en col·laboració amb la plataforma de ciència ciutadana Observadors del Mar (projecte «Microplastic Watchers»), l'aplicació del model Reefcheck en col·laboració amb la plataforma de ciència ciutadana de Reefcheck ONLUS, el protocol MAC-Emerso i la recollida de mostres a bord de l'embarcació pública *La Balear* (Consell de Mallorca), i un pla d'avaluació del professor de Pedagogia Social de la UIB Josep Lluís Oliver.

- **Diversidad LGBT+ en Ciencia y Tecnología.** Impartida per Unai Cereijo, estudiant de doctorat del Centre de Recerca en Agrigenòmica (CSIC-IRTA-UAB-UB).

Què és PRISMA?

Un petit repàs de la motivació de PRISMA i de les diverses accions que s'han dut a terme des que es va fundar.

Quina és la situació de les persones LGBT+ en l'entorn científic?

Revisió dels estudis que s'han publicat dins i fora d'Espanya amb relació a l'estat de les persones LGBT+ en àmbits acadèmics i empreses tecnològiques.

Què ha de dir la ciència sobre la lluita LGBT+?

S'exposa com han evolucionat els conceptes de sexe i gènere, i les conseqüències socials derivades de la simplificació excessiva amb què s'han tractat. També s'aporten dades sobre el masclisme, la plomofòbia i la mala praxi científica arrelats en la comunitat investigadora.

Què podem fer des de l'àmbit institucional?

Presentació de les 10 mesures PRISMA per a la igualtat LGBT+ en centres de recerca.

Què han aportat a la ciència els científics LGBT+?

Petita mostra de persones obertament LGTB+ que, al llarg de la història, han fet aportacions científiques que tots reconeixem.

- **Desmontando prejuicios misóginos.** Impartida per Esperança Bosch, professora titular d'universitat de Psicologia Bàsica i investigadora principal del grup de recerca competitiu d'Estudis de Gènere (UIB).

La creença misògina que el paper de les dones es troba en l'àmbit privat i que la seva intel·ligència —menys racional, més intuïtiva— és inferior a la dels homes ha servit com a coartada per impedir-ne l'accés a l'educació al llarg de la història. Però el valor que varen tenir moltes d'aquestes dones, pioneres en la lluita, va obrir el camí per totes les altres.

L'exclusió de les dones, al llarg de la història, de l'accés a l'educació, des de la bàsica fins a la superior, ha impedit que milions d'intel·ligències femenines hagin quedat anul·lades i no s'hagin pogut desenvolupar. A l'Estat espanyol, fa només alguns anys que van poder accedir a les universitats... i no va ser un camí exempt de dificultats.

La coeducació es demostra que és la clau per a una educació amb valors igualitaris per a nins i nines, i com a eina per desfer mites i prejudicis misògins.

- **La oficina de Ciencia Inclusiva del CSIC: Un ejemplo de oficina de accesibilidad en un OPI.** Xerrada de Carmen Lafuente, responsable de l'Oficina de Ciència Inclusiva del CSIC (Vicepresidència Adjunta de Cultura Científica).

Recentment, el CSIC ha posat en marxa una nova oficina d'accessibilitat. Carmen Lafuente, que n'és la responsable, contarà quins objectius persegueix aquesta nova àrea, quines són les seves línies d'actuació i les primeres passes que cal fer perquè sigui operativa.

- **Trobada «Creando una red de ciencia inclusiva en Baleares»**

Es pretén celebrar una trobada el dia 25 de novembre en la qual coincidiran representants d'associacions diverses i col·lectius relacionats amb la inclusió, i representants de les institucions científiques de les Balears. En aquesta trobada es vol crear un espai de debat i diàleg entre els esmentats representants amb l'objectiu de configurar una nova xarxa de contactes i conèixer-se millor per poder desenvolupar activitats i accions conjuntes al voltant de la divulgació i la ciència.

4. CALENDARI DE CLASSES

Dilluns, 21 de novembre	
9:00 - 09:30	Introducció al curs a càrrec de Carolina Morán (responsable de Comunicació i Cultura Científica del CSIC a les Illes Balears) i Enric Culat (responsable de la Unitat de Divulgació i Cultura Científica de la UIB).
9:45 - 10:45	Conocer ciencia, compartir cohesión social. El pasado y su divulgación científica accesible. Impartida per Primitiva Bueno Ramírez.
11:00 - 12:00	¿Cómo se hace accesible un museo de ciencias? El caso del MNCN. Impartida per Marta Fernández Lara i Rocío de Iriarte Rodríguez.
16:00 - 17:00	Divulgando conCiencia el conocimiento del pasado. Impartida per Míriam Cubas.
17:15 - 18:45	Comunicación científica para lograr la plena inclusión: Ciencia, arte y discapacidad intelectual. Impartida per Diego Ortega Alonso.

Dimarts, 22 de novembre	
9:00-10:00	La experiencia de Astroaccesible para hacer divulgación inclusiva de la astronomía. Impartida per Enriquer Pérez.
10:15-11:15	Prehistoria con las manos para todos: taller didáctico sobre útiles de piedra y pinturas rupestres. Impartida per Francisco Martínez.
11:30-12:30	Experiencias de accesibilidad en divulgación del patrimonio geológico y termal. Impartida per Miguel Gomez-Heras.
16:00-17:00	Democratizar la Ciencia, un derecho, una obligación. Impartida per Juan F. Gibaja
17:15 - 18:45	Divulgamos con colectivos olvidados ¿por dónde empezamos? Impartida per Vanessa Guzman

Dimecres, 23 de novembre	
9:00-10:00	¿Cómo se pueden utilizar las propiedades de los materiales geológicos para llegar a todo el público? Impartida per Alejandra García
10:15-11:15	INCLUSIENCIA. Impartida per José Miguel Gonzalez
11:30-12:30	Memeando la ciencia, o cómo el meme puede ser una potente herramienta de divulgación científica: La observación es el primer paso del método científico. Impartida per José Miguel Gonzalez
16:00-17:00	Herramientas y acciones divulgativas desarrolladas para y con personas con discapacidad intelectual. Impartida per Millan Mozota
17:15 - 18:45	Desarrollo y uso de herramientas didácticas para una divulgación científica universal. Impartida per Gerard Remolins

Dijous, 24 de novembre	
9:00-10:25	Explorando el cielo nocturno de forma multisensorial. Impartida per Enrique Pérez
10:30-12:00	Diversidad LGBT+ en Ciencia y Tecnología. Impartida per Unai Cereijo
Projecto de ciencia inclusiva y divulgación de la cultura oceánica para los y las jóvenes del sistema de protección de menores en Mallorca. Impartida per Francesca Iuculano de l'Asociación Noctiluca.	
13:30-14:30	Desmontando prejuicios misóginos. Impartida per Esperanza Bosch

Divendres, 25 de novembre	
09:00 - 10:00	La oficina de Ciencia Inclusiva del CSIC; un ejemplo de oficina de accesibilidad en un OPI. Impartida per Carmen Lafuente.
10:10 - 11:50	Trobada Creando una Red de Ciencia Inclusiva en Baleares. Part I
Pausa Café	
12:15 - 13:15	Trobada Creando una Red de Ciencia Inclusiva en Baleares. Part II
13:15 - 13:45	Cloenda. A càrrec del Vicerectorat de Política Científica i Investigació, i la Representació del CSIC a les Illes Balears.

Universitat
de les Illes Balears

REPRESENTACIÓN EN
ILLES BALEARS